

СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ ЗЕРНА

**ДРОБОТЯ Я.А., АСИСТЕНТ,
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ**

Обґрунтовано поняття стратегії логістичного управління запасами. Подані теоретичні підходи щодо формування системи стратегічного управління запасами зерна в сільськогосподарських підприємствах.

It was based the strategies conceptions of logistical management by stocks. The theoretical approaches about the system of cereal stock's strategically management in agricultural enterprises and it's forming were given.

Постановка проблеми. Запаси є важливою складовою виробничого процесу та задоволення потреб споживачів, максимізації прибутків підприємства. Підвищити ефективність управління запасами можна використовуючи логістичні підходи. Логістичне управління запасами, як і будь-який управлінський процес, розпочинається із формування стратегії управління запасами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Д.Дж. Бауерсокс [3, с. 440] вважає, що стратегії логістичного управління запасами є складовими стратегій логістики постачання, стратегій виробничої логістики та стратегій логістики розподілу. Стратегії управління запасами він поділяє на стратегії, зорієнтовані на пропозицію („точно в строк”, планування потреб), та стратегії, зорієнтовані на попит (поповнення запасів згідно точки замовлення, швидке реагування, неперервне поповнення запасів, автоматичне поповнення запасів). В.Г. Алькема, О.М Сумець [1, с. 118-119], І.А. Леншин, Ю. І. Смоляков [9, с.160-162] виділяють наступні стратегії управління запасами: обачності, додаткового резерву, проценту від попиту. Є.В. Крикавський [8, с. 136] виділяє стратегію „точно в строк”. В.І. Ковальчук і Т.В. Косарева [7, с. 88] пропонують здійснювати управління запасами на базі теорії обмежень.

Однак питання формування системи стратегічного управління запасами зерна в сільськогосподарських підприємствах залишається недостатньо дослідженим, що й обумовлює необхідність даної публікації.

Формулювання цілей статті. Метою статті є обґрунтування стратегії логістичного управління запасами та формування системи стратегічного управління запасами зерна в сільськогосподарських підприємствах.

Виклад основного матеріалу дослідження. В літературі наводяться різноманітні підходи до тлумачення поняття “логістична стратегія” (табл. 1).

Таблиця 1

Тлумачення поняття «логістична стратегія»

Зміст поняття	Автор, джерело
Логістична стратегія – це одна з функціональних стратегій підприємства (поряд з виробничою, фінансовою, маркетинговою, стратегією розвитку та ін.), що ідентифікується в логістичних системах і ґрунтується на таких цілях: оптимізація рівня запасів, мінімізація часу переміщення матеріалів і виробів, забезпечення високого рівня логістичного сервісу, мінімального акцептованого рівня загальних витрат у логістичному каналі.	Є.В.Крикавський [5, с. 206].
Логістична стратегія – довготерміновий план дій суб'єктів логістичної системи за певних економічних умов і мистецтво управління матеріальними та нематеріальними потоками в такій системі.	С.В.Мочерний [6, с. 437].
Логістична стратегія – комплекс рішень, планів і заходів, пов'язаних з ефективним управлінням матеріальними потоками.	О.М. Су-мець [12, с. 241].

Складовими загальної логістичної стратегії, на нашу думку, є логістичні стратегії за фазовим поділом (стратегії логістики постачання, стратегії виробничої логістики, стратегії логістики розподілу) та за функціональним поділом (стратегії логістичного управління транспортом, стратегії логістичного управління складським господарством, стратегії логістичного управління запасами, стратегії логістичного управління реалізацією замовлення, стратегії логістичного управління обслуговуванням

споживачів). При цьому кожна із стратегій за функціональним поділом є складовою стратегій за фазовим поділом.

Стратегія логістичного управління запасами, на наш погляд, – це підсистема логістичної стратегії, яка спрямована на її підтримку та представлена у вигляді довгострокового напрямку дій з розробки загальної політики планування, використання, просування та зберігання запасів в логістичному ланцюгу з метою досягнення визначених цілей, що має за мету мінімізацію сукупних витрат.

Доцільно виділити наступні стратегії управління запасами:

— стратегії обачності, додаткового резерву та проценту від попиту, які втілені у “тягнучих” системах управління матеріальними потоками (MRP, MRP II, DRP, ERP, LRP, CALS), до яких можливе застосування систем управління запасами, побудованих на базі моделі EOQ, як інтегрованої системи управління запасами;

— стратегія ”точно в строк”, яка реалізується за допомогою “штовхаючих” систем управління матеріальними потоками і запасами (KANBAN, ZIPS, MAN, DOPS, NOT, LP, OPT);

— стратегія “визначення обмежуючих факторів”, до якої при здійсненні тактичних цілей управління можливе застосування систем управління запасами, побудованих на базі моделі EOQ.

Як процес стратегічне управління запасами зерна складається із п'яти взаємопов'язаних етапів (табл. 2).

Кожен наступний етап логістичної стратегії управління запасами зерна розпочинається після реалізації попереднього. Стратегічне управління вважається результативним, якщо досягнуто мету та цілі управління.

Висновки. Логістична стратегія управління запасами є частиною загальної логістичної стратегії сільськогосподарського підприємства, довгостроковим планом дій щодо розробки політики планування, використання, просування та зберігання запасів в логістичному ланцюгу. Стратегічне управління запасами зерна складається з наступних етапів: визначення мети та цілей стратегічного управління запасами зерна; аналіз та оцінка поставлених цілей на основі прогнозу обсягів зберігання та реалізації зерна; стратегічний аналіз запасів зерна; формування та реалізації стратегії управління запасами зерна; оцінка результатів стратегічного управління запасами зерна.

Таблиця 2

**Алгоритм стратегічного управління запасами зерна
в сільськогосподарських підприємствах**

Етапи	Зміст етапу
1. Визначення мети та цілей стратегічного управління запасами зерна.	1.1.Визначення мети стратегічного управління запасами зерна. 1.2.Визначення цілей стратегічного управління запасами зерна. 1.3.Визначення тактичних цілей з метою реалізації стратегічних цілей.
2. Аналіз та оцінка цілей на основі прогнозу обсягів зберігання та реалізації зерна.	2.1. Формування прогнозу зберігання та реалізації товарного зерна. 2.2. Аналіз досягнення цілей стратегії логістичного управління запасами зерна, зовнішнього та внутрішнього середовища, сильних і слабких сторін підприємства на основі прогнозних значень обсягів зберігання та реалізації товарного зерна.
3.Стратегічний аналіз запасів зерна.	3.1. Дослідження сильних та слабких сторін, внутрішнього і зовнішнього середовища діяльності сільськогосподарського підприємства на основі SWOT-аналізу. 3.2. Уточнення мети та цілей стратегічного управління запасами зерна відповідно до прогнозу та SWOT-аналізу. 3.3. Коригування поставлених цілей.
4. Формування та реалізація стратегії управління запасами зерна.	4.1.Розробка концепції стратегії управління запасами зерна. 4.2. Розробка конкретного плану дій. 4.3. Контроль реалізації стратегії.
5. Оцінка результатів стратегічного управління запасами зерна.	5.1. Чи досягнені поставлені стратегічні цілі та мета стратегічного управління запасами зерна? 5.2. Наскільки ефективна сформована стратегія управління запасами зерна? 5.3. Чи потрібно здійснювати коригування стратегії управління запасами зерна в майбутньому?

Джерело: опрацьовано на основі [2, с.40; 4, с.10, 10, с.284; 11, с.138; 13, с.150]

Література.

1. Алькема В.Г. Логістика. Теорія та практика : навч. посібник / В.Г. Алькема, О.М. Сумець. – К. : Професіонал, 2008. – 272 с.
2. Армстронг М. Менеджмент: методы и приемы / М. Армстронг ; перевод с 3-го англ. изд. – К. : Знання-Прес, 2006. – 876 с.
3. Бауэрсокс Д.Дж. Логистика: интегрированная цепь поставок / Д. Дж. Бауэрсокс, Д. Дж. Клосс. ; пер. с англ. – 2-е изд. – М. : Олимп-Бизнес, 2005. – 640 с.
4. Баумэн К. Основы стратегического менеджмента / К. Боу-мэн ; пер. с англ. под ред. Л.Г. Зайцева, М.И. Соколовой. – М. : Банки и биржи; ЮНИТИ, 1997. – 175 с.
5. Економічна енциклопедія : у трьох томах [відп. ред. Мочерний С.В.] – К. : Академія, 2001. – Т. 2. – 2001. – 848 с.
6. Економічний енциклопедичний словник : у 2 т. Т.1 / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій; за ред. С.В. Мочерного. - Львів : Світ, 2005. – 616 с.
7. Ковальчук І. В. Управління запасами у забезпеченні конкурентоспроможності підприємств / І. В. Ковальчук, Т.В. Косарева // Економіка АПК. – 2005. – № 7. – С. 86 -94.
8. Крикавський Є.В. Логістика. Для економістів: підручник / Є. В. Крикавський. – Львів : Львівська політехніка, 2004. – 448 с.
9. Леншин И.А. Логистика. В 2 ч. : Ч.1 / И.А. Леншин, Ю.И. Смоляков. – М. : Машиностроение, 1996. – 246 с.
10. Мескон М.Х. Основы менеджмента : [учебник] / М.Х. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури ; пер. с англ. – М. : Дело, 1998. – 800 с.
11. Основы менеджменту / Робінс, П. Стефан, ДеЧенцо, А. Девід ; пер. з англ.– К. : Основы, 2002. – 671 с.
12. Сумець О.М. Стратегія підприємства. Теорія, ситуації, приклади : навч. посібник / О.М. Сумець. – К. : Професіонал, 2005. – 320 с.
13. Шершньова З.Є. Стратегічне управління : підручник . – 2-ге вид., перероб. і доп. / З.Є. Шершньова. – К. : КНЕУ, 2004. – 699 с.